

Г. Т. Капустян

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ: ЧЕПУРДА Г. М. ВЕЛИКИЙ ПЛАН ПЕРЕТВОРЕННЯ ПРИРОДИ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ (1948 – 1965 рр.).

Монографія Чепурди Г. М. присвячена важливій і не досліджуваній у такому аспекті проблемі в історії України. Загальна концепція роботи достатньо обґрунтована.

У монографії об'єктивно висвітлено як позитивні, так і негативні наслідки десятилітніх спроб реалізації в Україні «Великого плану перетворення природи». Подано комплексний аналіз широкого кола чинників: політичних, економічних, природно-кліматичних, соціо-гуманітарних, які у той чи інший спосіб пов'язані з розробкою та реалізацією цілої низки масштабних проектів, об'єднаних єдиною метою, – пом'якшити негативний вплив на сільське господарство руйнівних природних явищ.

На сучасному етапі розвитку Української держави проблема охорони природи і екологічної безпеки перебувають в центрі уваги суспільства, що зумовлено гостротою екологічної ситуації в Україні останніх десятиліть, а також планетарними масштабами проблеми. Особливо актуальними є такі її аспекти як техногенне навантаження на навколишнє середовище і боротьба із посухою, суховіями та іншими негативними природно-кліматичними явищами.

У цьому контексті особливого значення набуває всебічне дослідження Г. М. Чепурди «Великий план перетворення природи на теренах України (1948 – 1965 рр.)» і переосмислення на нових методологічних засадах українського виміру історії розроблення і реалізації масштабних природоперетворювальних проектів та їх соціально-екологічних наслідків.

Г. М. Чепурда переконливо доводить, що негативні наслідки реалізації закладеної в сталінському «плані перетворення природи» ідеологізованої концепції гігантоманії та ігнорування законів природи призвели до того, що сучасне суспільство балансує на критичному порозі екостабільності.

Структура дослідження видається цілком логічною та послідовною і зауважень не викликає. Монографія складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, бібліографічних посилань.

Монографія Чепурди Г. М. у визначеній постановці проблеми, хронологічних рамках є новим в українській історіографії. У монографії всебічно проаналізовано ступінь наукової розробки проблеми, охарактеризовано джерельну базу, на основі якої здійснювалося дослідження.

В монографії показано, що реалізація «Великого плану перетворення природи: 1948 – 1965 рр.» включала такі основні етапи організації роботи: створення лісозахисних станцій та укладання ними договорів з господарствами; забезпечення захисту лісонасаджень від пожеж, хвороб і шкідників; будівництво гідромеліоративних споруд; матеріально-технічне забезпечення робіт з реалізації плану; залучення, оплата праці і стимулювання

трудових ресурсів, перенесення із зони затоплення населених пунктів.

Г. М. Чепурдою визначено, що створення полезахисних насаджень мало позитивний вплив на сільське господарство лісостепових та степових регіонів України. Врожаї сільськогосподарських культур стали більш прогнозованими, зросла і їх урожайність. Окрім того зросла стійкість сільськогосподарських культур проти негоди – суховіїв, чорних бур.

Водночас на основі дослідження Г. М. Чепурдою показано, що на практиці створення системи державних та колгоспних лісонасаджень передбачених «великим планом перетворення природи: 1948 – 1965 рр.» відбувалося зі значними труднощами.

Робота з історичної точки зору є цікавою, ґрунтовно написаною, є актуальною у своїх висновках для сьогодення.

Видання розраховане на науковців, викладачів, студентів, учителів шкіл, широкого читацького загалу.